

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
13/1984-85 med anledning av ltm Anders
Johanssons lagmotion med förslag till
ändring av kommunallagen för landskapet
Åland.

Landstinget har den 25 mars 1985 inbegärt lagutskottets yttrande över lagmotionen. Utskottet, som hört vik. utvecklingsplaneraren Veronica Johansson, kommunsekreteraren Leif Holländer och finanschefen Kent Nyström, får härmed värdsamt anföra följande.

I motionen föreslås en ändring av 10 § kommunallagen för landskapet Åland (5/80) så att den plan kommun enligt nämnda paragraf kan utarbeta skulle omfatta en tidsperiod om tre kalenderår medan gällande lag föreskriver fem år.

Bestämmelser om kommunplanering intogs för första gången i 1980 års kommunallag på förslag av kommunallagskommittén. I motsats till förhållandena i riket är det dock inte obligatoriskt för kommun att uppgöra kommunplan. Vid tillkomsten av bestämmelserna betonades verksamhets- och ekonomiplaneringens betydelse på medellång och längre sikt såsom en plan för den totala utvecklingen i kommunen. Det konstaterades vidare att planen har en viktig uppgift att fylla som samordningsplan i förhållande till de olika delplaner som förutsätts inom olika delar av den specialreglerade förvaltningen. I landskapsstyrelsens framställning (nr 50/1978-79) betonades särskilt att plan som kommun antar löper på minst fem kalenderår.

Kommunplanering har bedrivits i många åländska kommuner, särskilt efter den nya kommunallagens ikraftträdande men även därförinnan. En brist i planeringsarbetet har dock på sina håll varit att man försummat den årliga uppföljningen av planen. Kommunallagens bestämmelse om kommunplan anger att planen årligen bör överses och vid behov justeras. Utskottet önskar framhålla att en av fullmäktige godkänd plan inte skall betraktas som något definitivt aktstycke utan att kommunen regelbundet skall vara beredd att diskutera målen och medlen för kommunens utveckling och utgående härifrån justera planen. Detta revideringsarbete kan göras med en relativt liten arbetsinsats när den första planen en gång uppgjorts. En omsorgsfull och regelbunden planering kan förväntas ge kommunerna bättre handlingsberedskap. Det är härvid viktigt att se planen som ett hjälpmedel som underlättar en helhetsbedömning, inte som ett detaljreglerande instrument.

Genom olika bestämmelser i lagstiftningen bedrivs i dag planering på medellång sikt inom olika sektorer. Detta gäller bland annat social- och hälsovården, bostadsproduktionen, vägutbyggnaderna m.m. De olika kommunalförbunden i landskapet uppgör i allmänhet egna femårsplaner. Landskapsstyrelsen förelägger årligen landstinget en plan för landskapets hushållning för de följande fem åren. För många av här nämnda planer tjänar den kommunala planeringen som utgångspunkt. Samtidigt ger landskapets planering och de olika sektorplanerna utgångsmaterial för kommunernas handlande. Med tanke på helhetsöverblicken är det enligt utskottets åsikt av betydelse att de nämnda typerna av planer arbetar med samma tidsperspektiv.

Många kommuner kan även ha behov av eller önskemål om en mera kortsiktig planering av framför allt kommunens ekonomi. Dessa önskemål återspeglas även i den föreliggande motionen. En dylik planering bör dock inte enligt utskottets åsikt betraktas som sådan planering av kommunens utveckling, som 10 § kommunallagen syftar till utan utgör närmast en form av likviditetsplanering, programbudgetering eller dylikt. En sådan mera kortsiktig planering kan enligt utskottet tjäna viktiga syften och bör inte i och för sig anses stå i motsättning till den egentliga kommunplaneringen.

Utskottet vill på basen av vad ovan anförts understryka betydelsen av den kommunala planeringen på medellång och längre sikt och är därför inte berett att tillstyrka motionärernas förslag om en övergång till en treårig period för den egentliga kommunplaneringen. En eventuell lagändring skulle även fordra närmare utredningar och hörande av kommunerna. Utskottet ser emellertid inget hinder för att man i kommunerna och kommunalförbunden vid sidan av den egentliga kommunplaneringen även arbetar med mera kortsiktiga planer med karaktären av likviditetsplanering eller framskrivning av utgifter och inkomster. Enligt utskottets åsikt bör detta vara möjligt redan inom ramen för gällande lagstiftning. Det kan dock finnas anledning för landskapsstyrelsen att närmare klargöra formerna för och genomförandet av en korrekt och ändamålsenlig kommunplanering. Detta kan exempelvis ske genom uppgörande av direktiv och anvisningar samt tolkningar av gällande lag. Om det visar sig nödvändigt kan även ett förtydligande av lagtexten vara påkallat.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget med förkastande av det i lagmotionen nr 31/1984-85 ingående lagförslaget måtte bringa betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 27 mars 1985.

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare.

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordf. Sune Eriksson, v.ordf. Curt Carlsson, ledamöt. Börje Eriksson och J-E. Lindfors samt ersättaren Boman.